

บอกเล่า เก้าสิบ

ตะเกียงแห่งวิชาชีพ

นพ. ชายวุฒิ สววิบูลย์
 หน่วยเวชบำบัดฉุกเฉิน คณะแพทยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

“ตะเกียงดวงนี้ เป็นสัญลักษณ์ของแสงสว่างส่องให้เราได้เห็น ได้รู้เท่าทันความจริงแห่งสิ่งทั้งปวง เป็นแสงสว่างที่ปลุกให้เราตื่นขึ้นทำการใด ๆ ปลุกให้เราสำนึกในหน้าที่ และภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ เป็นแสงสว่างที่โอบน้อมหัวใจเราให้สงบ และเอื้ออารีย์ต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งปวง เป็นแสงสว่างที่สร้างปัญญาและการเฝ้าหาความจริง เราขอมอบตะเกียงดวงนี้แก่ท่าน”

หลายท่านคงคุ้นเคยกับคำกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะพี่น้องพยาบาลทั้งหลาย สำหรับแพทย์อาจจะรู้สึกงุนงงเล็กน้อยว่า ผู้เขียนกำลังต้องการจะสื่อถึงอะไร จากเนื้อหาฉบับที่แล้วเราได้กล่าวถึงที่มาของ critical care medicine ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะการจัดตั้ง ICU ในยุคแรก ๆ ซึ่งมีแพทย์หลาย ๆ ท่านที่เป็นบุคคลสำคัญในช่วงเวลานั้น และทิ้งท้ายบอกเล่าเก้าสิบไว้ว่าความจริงแล้วผู้ที่บุกเบิกการดูแลผู้ป่วยวิกฤตเป็นครั้งแรกนั้นเป็นพยาบาลไม่ใช่แพทย์ ซึ่งก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ แล้วเธอคือใครกัน ซึ่งถ้าเอ่ยชื่อทุกท่านต้องรู้จักแน่นอน โดยถ้าเราย้อนเวลากลับไปในปี ค.ศ. 1853 ช่วงที่เกิดสงครามไครเมีย ซึ่งเป็นสงครามระหว่างจักรวรรดิรัสเซียกับจักรวรรดิฝรั่งเศส จักรวรรดิอังกฤษ และพันธมิตร โดยสงครามไครเมียเป็นหนึ่งในสงครามครั้งแรก ๆ ที่มีการบันทึกอย่างกว้างขวาง ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและภาพถ่ายที่โดดเด่นที่สาธารณชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปของสงครามแบบวันต่อวัน และถือว่าเป็นสงครามที่เป็น

แบบอย่างของการใช้ยุทธวิธีใหม่ ๆ เช่น การใช้รถไฟ การใช้โทรเลข และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการทำสงครามทำให้เกิดความสูญเสีย และบาดเจ็บต่อทหารเป็นจำนวนมาก (รูปที่ 1) แต่ในท่ามกลางความโหดร้ายของการทำสงครามที่มีแต่ผู้คนล้มตาย และเป็นที่หวาดกลัวไปทั่วกลับมีคณะนางพยาบาลอาสาสมัครหญิง 38 คน อาสาไปยังแนวรบไครเมีย ประเทศตุรกี ที่เป็นฐานทัพหลักของสหราชอาณาจักร และได้เผชิญหน้ากับการตายของทหารจำนวนมาก เนื่องด้วยเพราะความแออัด ขาดบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ อาหารสำหรับคนไข้และอื่น ๆ ด้วย เพราะอยู่ในแนวรบที่เป็นด้านหน้าของสงครามนั่นเอง ตามบันทึกได้มีนางพยาบาลสาวคนหนึ่งได้ทำการร้องขอให้มีการจัดระบบการดูแลผู้ป่วยใหม่ โดยขอให้ผู้ป่วยที่มีอาการหนักได้มีเตียงนอนที่อยู่ใกล้โต๊ะทำงานของพยาบาลและแพทย์ เพื่อจะได้สามารถทำการดูแลผู้ป่วยได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีบันทึกว่า ได้มีการจัดระบบการดูแลผู้ป่วยวิกฤตตามลำดับความรุนแรงของผู้ป่วย

พยาบาลสาวคนนั้นมีชื่อว่า ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล (รูปที่ 2) ซึ่งถือว่าเป็นผู้บุกเบิกด้านพยาบาลศาสตร์ยุคใหม่ และได้รับการขนานนามจนเป็นที่รู้จักว่า “สุภาพสตรีแห่งดวงประทีป” (Lady of the Lamp) เนื่องจากภาพลักษณะติดตาของผู้คนที่เห็น

กิจกรรมการตรวจดูแลผู้ได้รับบาดเจ็บแม้ยามค่ำคืน เธอจึงถือว่าเป็นผู้บุกเบิกการดูแลผู้ป่วยวิกฤตเป็นครั้งแรก และถือเป็นผู้ก่อกำเนิดวิชาชีพการพยาบาล เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ตั้งใจจะบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อมวลมนุษยชาติอย่างแท้จริง จนได้รับการยกย่องและเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก

รูปที่ 1 แสดงภาพทหารทำการสู้รบในสงครามไครเมียในช่วง ตุลาคม ค.ศ. 1853 - กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1856

รูปที่ 2 ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล

ทั้งนี้ เนื่องจากวันที่ 12 พฤษภาคม เป็นวันเกิดของ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล สถาปนิกพยาบาลระหว่างประเทศ (International Council of Nurses, ICN) ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพพยาบาล จึงได้กำหนดให้วันที่ 12 พฤษภาคมของทุกปี เป็นวันพยาบาลสากล (International Nurses Day) โดยเริ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) เป็นต้นมา

ไว้มีโอกาสและมีผู้สนใจจะเล่าเกร็ดความรู้อื่น ๆ ให้ฟังในฉบับต่อไป และอย่าลืมนะครับ ใครมีเรื่องราวใด ๆ ที่อยากเล่าสู่กันฟัง อยากบอกต่อ เป็นเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เป็นนวัตกรรมหรือมุมมองต่อการดูแลผู้ป่วยใน ไอ ซี ยู หรือเรื่องราวอื่น ๆ โปรดติดต่อส่งเรื่องผ่านมาทางกองบรรณาธิการ หรือที่ email ของผม hlexxxx@gmail.com ได้โดยตรง รับรองท่านจะไม่ได้รู้เรื่องนั้นคนเดียวแน่นอน

สวัสดิ์ พบกันใหม่ฉบับหน้าครับ